บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลอง เพื่อศึกษาผลของการปฏิบัติการพยาบาลตามทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนที่มีต่อภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย กลุ่มที่ได้รับการปฏิบัติการพยาบาลตามทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนจะมีภาวะสุขภาพดีขึ้น

2. ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย กลุ่มที่ได้รับการปฏิบัติการพยาบาลตามทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนจะมีภาวะสุขภาพดีกว่า กลุ่มที่ได้รับการปฏิบัติการพยาบาลตามแบบทั่วไป

ประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่ได้รับไว้เป็นครั้งแรกในหน่วยผู้ป่วยหนัก แผนกอายุรกรรม โรงพยาบาลราชวิถี การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุระหว่าง 30-50 ปี จัดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีจับฉลากเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คู่ โดยพิจารณาจับคู่ (Match Paired) และใช้วิธีจับฉลาก (Random Assignment) ให้แต่ละคู่มีคุณสมบัติเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันคือ เป็นผู้ป่วยเพศเดียวกันมีอายุเท่ากันหรือใกล้เคียงกันแตกต่างกันไม่เกิน 5 ปี มีระดับการศึกษาเท่ากันหรือใกล้เคียงกันและมีบริเวณการตายของกล้ามเนื้อหัวใจตำแหน่งเดียวกันหรือใกล้เคียงกันโดยประเมินจากคลื่นไฟฟ้าหัวใจ

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

ชุดที่ 1 คือแบบรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ป่วย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นคำถามชนิดปลายเปิด และปลายปิด มีทั้งหมด 8 ข้อ ใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

ชุดที่ 2 คือแผนการปฏิบัติการพยาบาลตามทฤษฎีการพยาบาลของเลวีน เพื่อการอนุรักษ์ 4 ด้าน ได้แก่การอนุรักษ์พลังงาน การอนุรักษ์รูปร่างแห่งตน การอนุรักษ์ลักษณะแห่งตน และอนุรักษ์ลักษณะทางสังคม ที่ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง 15 คน เป็นเวลา 3 วัน

ชุดที่ 3 คือแผนการปฏิบัติการพยาบาลตามแบบทั่วไป ที่ผู้ช่วยผู้วิจัยนำไปปฏิบัติกับกลุ่มควบคุม 15 คน เป็นเวลา 3 วัน

ชุดที่ 4 คือ แบบประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาล ครบ 3 วัน แล้ว แบบประเมินภาวะสุขภาพประกอบด้วย การอนุรักษ์ 4 ด้าน ได้แก่ ผู้ป่วยบรรเทาหรือหายจากอาการเจ็บหน้าอกเพื่อการอนุรักษ์พลังงานมีทั้งหมด 10 ข้อ ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนของหัวใจ เพื่อการอนุรักษ์รูปร่างแห่งตนมีทั้งหมด 6 ข้อ ผู้ป่วยหายจากอาการต่าง ๆ ที่ทำให้ไม่สุขสบายจากอาการไข้ปวดศรีษะ คลื่นไส้ และอาเจียน เพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งตนมีทั้งหมด 7 ข้อ และผู้ป่วยได้รับการตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์จิตใจและความเชื่อที่เหมาะสม เพื่อการอนุรักษ์ลักษณะทางสังคม มีทั้งหมด 5 ข้อ

การหาความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือทั้ง 4 ชุด นี้ ได้ขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน พิจารณาตรวจแก้ไขเฉพาะที่ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ใน 10 ท่าน เห็นพ้องกันว่าเหมาะสม จึงถือเป็นเครื่องมือที่มีความตรงตามเนื้อหาแล้วนำ

เครื่องมือชุดที่ 1, 2, 3 และ 4 ไปทดลองใช้กับผู้ป่วยที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คู่ และหาความเที่ยงของแบบประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลครบ 3 วันแล้ว โดยใช้สูตรคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson Formula 20) ได้ค่าความเที่ยงแต่ละการอนุรักษ์ดังนี้ .86 .88 .83 และ .88 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละของแบบรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ป่วย

2. เปรียบเทียบภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลครบ 3 วัน เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน การอนุรักษ์รูปร่างแห่งตน การอนุรักษ์ลักษณะแห่งตน และการอนุรักษ์ลักษณะทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วยเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t) และความแปรปรวนทางเดียวด้วยวิธีของเชฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย

ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 66.6 มีอายุ 47 ปี การวินิจฉัยโรคส่วนใหญ่เป็นโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายบริเวณผนังด้านหน้าของหัวใจร้อยละ 40 รองลงมาเป็นโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายบริเวณผนังด้านหลังของหัวใจ ร้อยละ 26.6 ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและยังอยู่ด้วยกัน มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 40 รองลงมามีระดับการศึกษาชั้นอุดมศึกษา ร้อยละ 33.3 มีอาชีพรับราชการ ร้อยละ 26.6 ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประวัติการสูบบุหรี่ ร้อยละ 66.6 และมีประวัติดื่มน้ำชากาแฟ ร้อยละ 53.3

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อการอนุรักษ์พลังงานทั้งโดยส่วนรวมและรายข้อ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อการอนุรักษ์รูปร่างแห่งตนทั้งโดยส่วนรวมและรายข้อของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งตนทั้งโดยส่วนรวมและในข้อที่ผู้ป่วยไม่มีอาการปวดศรีษะของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่คะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยในกลุ่มทดลองทั้งในส่วนรวมและในข้อดังกล่าวดีกว่าคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยในกลุ่มควบคุม ส่วนคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยในข้ออื่นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งสังคมทั้งโดยส่วนรวมและรายข้อของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลโดยส่วนรวมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่คะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งตนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อการอนุรักษ์พลังงานและรูปร่างแห่งตนของกลุ่มทดลองในวันที่ 3, 2 และ 1 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ส่วนคะแนนเฉลี่ยภาวะเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งตน ลักษณะทางสังคม และภาวะสุขภาพโดยส่วนรวมในวันที่ 1, 2, และ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลโดยส่วนรวม และภาวะสุขภาพเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งตน ปรากฏว่าภาวะสุขภาพภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 2 และวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภาวะสุขภาพเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะทางสังคม การเปรียบเทียบพบว่าภาวะสุขภาพในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย กลุ่มที่ได้รับการปฏิบัติการพยาบาลตามทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนจะมีภาวะสุขภาพดีขึ้น

8. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน รูปร่างแห่งตน และลักษณะทางสังคมของกลุ่มควบคุม ในวันที่ 3, 2, และ 1 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งตนในวันที่ 3, 2, และ 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลโดยส่วนรวมในวันที่ 3, 2, และ 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาล โดยส่วนรวม ปรากฏว่าภาวะสุขภาพภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนภาวะสุขภาพเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งตนการเปรียบเทียบพบว่า ภาวะสุขภาพในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 2 และวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดกล่าวโดยสรุปได้ว่าเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายกลุ่มที่ได้รับการปฏิบัติการพยาบาลตามทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนจะมีภาวะสุขภาพดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการปฏิบัติการพยาบาลตามแบบทั่วไป ทั้งนี้เพราะว่าภาวะสุขภาพโดยส่วนรวมของผู้ป่วยในกลุ่มทดลองในวันที่ 3 ดีขึ้นกว่าในวันที่ 2 และวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งกล่าวได้ว่าดีขึ้นอย่างรวดเร็วในแต่ละวัน ในขณะที่ในกลุ่มควบคุมภาวะสุขภาพของผู้ป่วยในวันที่ 3 ดีขึ้นกว่าวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เท่านั้น นอกจากนี้ในการวิเคราะห์รายด้านพบว่าในกลุ่มทดลองภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายในวันที่ 3, 2 และ 1 ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถึง 2 ด้าน ในขณะที่ในกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบได้ในภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเพียงด้านเดียว

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลโดยส่วนรวมของกลุ่มทดลองในวันที่ 3 ดีว่าวันที่ 2 และวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติการพยาบาลในกลุ่มทดลองใช้แนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาล ของเลวีนมาปฏิบัติในการพยาบาลซึ่งเมื่อมีการใช้ทฤษฎีการพยาบาลมาประยุกต์นี้ทำให้คาดหวังได้ว่าการปฏิบัติการพยาบาลจะมีคุณภาพสูงขึ้นทั้งนี้เพราะทฤษฎีการพยาบาลสามารถอภิปรายคาดคะแนนเป้าหมายเกี่ยวกับการสนับสนุนส่งเสริมภาวะสุขภาพในมนุษย์ได้ (ทัศนา บุญทอง และกอบกุล พันธ์เจริญวรกุล 2529 : 6 - 8) ในส่วนทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนซึ่งมุ่งการดูแลผู้ป่วยเป็นรายบุคคล ซึ่งเน้นที่ผู้ป่วยเมื่อมีภาวะสุขภาพเบี่ยงเบนไปหรือไม่สมดุลย์ การปฏิบัติการพยาบาลเน้นในเรื่องสรีรภาพและจิตสังคมที่ผสมผสานกัน มีความสอดคล้องทางสังคมคือมีพื้นฐานมาจากความคาดหวังของสังคมที่ว่าบุคคลคือความเป็นส่วนรวมทั้งหมด และการ

พยาบาลคือการช่วยเหลือบุคคลเพื่อการปรับตัว พยาบาลใช้กระบวนการพยาบาลเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาความเป็นส่วนรวมทั้งหมดของผู้ป่วยที่มีการผสมผสานของสาระทางชีวจิตสังคม ช่วยเหลือให้ผู้ป่วยได้มีการปรับตัว เน้นถึงหลักการทางวิทยาศาสร์ สำหรับการดูแลผู้ป่วยข้างเตียง (Bedside Nursing Care) พยาบาลต้องเข้าใจในความต้องการพื้นฐานของผู้ป่วย โดยที่พยาบาลต้องปรับการดูแลผู้ป่วยให้เข้ากับการอนุรักษ์ 4 ด้าน โดยยึดหลักทางวิทยาศาสตร์และใช้กระบวนการพยาบาลเป็นแนวนำในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์ 4 ด้าน ดังนี้

1.1 การปฏิบัติการพยาบาลยึดการคงรักษาไว้ซึ่งพลังงานของผู้ป่วยรายบุคคลใช้ข้อพิจารณาทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องของความต้องการพลังงานบ่งชี้ด้วยการแปรเปลี่ยนของการทำงานทางสรีรวิทยาในร่างกาย ระหว่างการเจ็บป่วยจะมีความต้องการพลังงานเพิ่มขึ้น

1.2 การปฏิบัติการพยาบาลยึดการคงรักษาไว้ซึ่งรูปร่างโครงสร้างและการทำงานที่สมบูรณ์ของร่างกายใช้ข้อพิจารณาทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปร่างที่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของการทำงานในร่างกาย กระบวนการของพยาธิสรีรภาพคุกคามต่อโครงร่างที่สมบูรณ์

1.3 การปฏิบัติการพยาบาล ยึดการคงรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของบุคคล ใช้ข้อพิจารณาทางวิทยาศาสตร์บุคคลทุกคนต้องการความมีสัดส่วนแห่งตน การเข้าพักรักษาในโรงพยาบาลเพิ่มการคุกคามต่อการอนุรักษ์แห่งตน

1.4 การปฏิบัติการพยาบาลยึด การคงรักษาไว้ ซึ่งเอกลักษณ์ทางสังคมของผู้ป่วย ใช้ข้อพิจารณาทางวิทยาศาสตร์ในเรื่อง ครอบครัวของผู้ป่วยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความเจ็บป่วย การพักรักษาอยู่ในโรงพยาบาลเป็นลักษณะของการแยกออกจากครอบครัวและเพื่อน

ในการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่าภาวะสุขภาพภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลโดยส่วนรวมในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 1 และวันที่ 2 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นเพราะทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนให้ความรู้ทางการพยาบาลอย่างมีเหตุเชิงทฤษฎีเป็นเอกลักษณ์ของการพยาบาลที่เด่นโดยมุ่งความสนใจที่ "คนทั้งตัวคน" (Total Person

Approach) โดยมีโครงสร้างของการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์ 4 ด้าน การพยาบาลที่ให้ผู้ป่วยอยู่ในรูปของปฏิกิริยาสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย โดยผู้ป่วยอยู่ในลักษณะต้องพึ่งพาพยาบาล เพราะอยู่ในภาวะเจ็บป่วยการปฏิบัติการพยาบาลจะต้องคำนึงถึงสังคม และบุคคลสำคัญในครอบครัวด้วย เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวและสังคมมีความสัมพันธ์กับผู้ป่วยทั้งในรูปของการก่อให้เกิดภาวะสุขภาพ ไม่สมดุลย์และส่งเสริมความมีสุขภาพดี ทั้งนี้เพราะการนำทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายในกลุ่มทดลองทั้ง 3 วัน ทำให้พยาบาลเข้าใจความหมายของการพยาบาลได้เด่นชัด ทราบขอบเขตการปฏิบัติการพยาบาล และบทบาทของพยาบาลมีความมั่นใจในความรู้ที่เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายของการพยาบาลได้ และนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพ

2. ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน และรูปร่างแห่งตนของกลุ่มทดลองในวันที่ 3, 2 และ 1 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะเจ็บป่วยทำให้ร่างกายอ่อนเพลียไม่สามารถจะดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ การรักษาความสมดุลย์ระหว่างพลังงานที่ร่างกายได้รับเข้าไปได้แก่ การรับประทานอาหาร การพักผ่อนอย่างเพียงพอกับพลังงานที่ร่างกายใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การออกกำลังกาย การเดิน ถ้าร่างกายขาดความสมดุลย์ระหว่างการรับกับการใช้พลังงานดังกล่าวนี้จะมีผลทำให้เกิดความอ่อนเพลียเมื่อยล้า การประเมินการใช้พลังงานของผู้ป่วยสังเกตได้จากความอดทนต่อการกระทำกิจกรรมทุกชนิด สังเกตการเปลี่ยนแปลงชีพจร การหายใจ และความดันโลหิต พฤติกรรมที่ผู้ป่วยแสดงออกเป็นอาการเหนื่อยหอบ ในขณะเดียวกันเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพลังงานภายในร่างกายหรือเมื่ออยู่ในภาวะเจ็บป่วย จะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างโครงสร้างของร่างกาย ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านหน้าที่ การทำงานของอวัยวะต่าง ๆ และเกิดพยาธิสรีรภาพ การทำให้รูปร่างโครงสร้างของร่างกายกลับคืนสู่สภาพเดิมนั้นอาจต้องใช้เวลานานหลายวัน ถึงแม้ว่าจะได้ใช้กระบวนการพยาบาลทุกขั้นตอนร่วมกับทฤษฎีการพยาบาลของเลวีน ซึ่งเน้นภาวะสุขภาพโดยยึดภาพรวม (Whole) ให้บุคคลมีการตอบโต้

ต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีรูปแบบซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อเกิดภาวะเจ็บป่วย ทั้งนี้เพราะผลจากพยาธิสภาพของโรคที่ดำเนินอยู่ทำให้ขาดเลือดมาเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจในระยะเฉียบพลัน (Acute Phase) เมตาบอลิสึม (Metabolism) ของเซลล์ต้องหยุดลง การช่วยเหลือในระยะนี้ทำได้โดยป้องกันไม่ให้มีบริเวณการตายของกล้ามเนื้อหัวใจเพิ่มขึ้น และป้องกันไม่ให้เกิดอาการแทรกซ้อนของหัวใจเท่านั้น การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์พลังงานในการส่งเสริมให้รูปร่างโครงสร้างของร่างกายกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือหายเป็นปกติจำเป็นต้องใช้เวลานานหลายวัน

3. ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งตน ของกลุ่มทดลองในวันที่ 1, 2 และ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะจุดประสงค์ของการพยาบาลแนวคิดตามทฤษฎีการพยาบาลของเลวีน มุ่งถึงการดำรงรักษาความรู้สึกของผู้ป่วยในเรื่องที่เกี่ยวกับการตระหนักในคุณค่าของตนเองหรือคุณค่าความเป็นบุคคล คุณธรรม ค่านิยมของตน การรู้จักตนเอง การตระหนักว่าแต่ละบุคคลมีวิธีการตอบสนองต่อความเจ็บป่วยแตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานของความมั่นคงส่วนบุคคล ความรู้สึกของผู้ป่วยเกี่ยวกับความมั่นคงส่วนบุคคลได้แก่ความเป็นอิสรภาพ ความเป็นส่วนตัวในภาวะเจ็บป่วยบุคคลจะอยู่ในสภาพที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น พยาบาลต้องตระหนักถึงความสำคัญของการให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการวางแผนการดูแลรักษา กระตุ้นให้ผู้ป่วยปฏิบัติตามคำแนะนำในการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่าภาวะสุขภาพภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 2 และวันที่ 1 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้นี้ผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นเพราะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย ตั้งแต่วันแรกที่พบกัน เป็นสัมพันธภาพทางวิชาชีพที่มีบรรยากาศของการกระทำร่วมกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย การปฏิบัติการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วยต้องตระหนักอยู่เสมอว่าผู้ป่วยเป็นบุคคลที่มีทั้งร่างกาย จิตใจ และวิญญาณ เนื่องจากการเจ็บป่วยทางกายส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ป่วยด้วย

4. ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะทางสังคม ของกลุ่มทดลองในวันที่

1, 2 และ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะว่า จุดประสงค์ของทฤษฎีการพยาบาลของเลวีน ต้องการให้พยาบาลยอมรับผู้ป่วยเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยตระหนักว่าในขณะเจ็บป่วย ผู้ป่วยก็ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับสังคมภายนอก เช่น การติดต่อกับครอบครัว และเพื่อน ในการปฏิบัติการพยาบาลพยาบาลต้องคำนึงถึงครอบครัวของผู้ป่วยและบุคคลที่มีความสำคัญต่อผู้ป่วยด้วย และจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภาวะสุขภาพภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 1 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ เป็นเพราะการยอมรับของสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโดยที่พยาบาลเป็นผู้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยค่อย ๆ ยอมรับถึงการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับภาวะสุขภาพนี้

5. ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาล โดยส่วนรวมของกลุ่มควบคุมในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะว่าการปฏิบัติการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ในกลุ่มควบคุมใช้เฉพาะกระบวนการพยาบาลเป็นแนวทำในการแก้ปัญหาภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเท่านั้น ตั้งแต่การประเมินหาลักษณะไม่สมดุลย์ (Assessing) โดยศึกษาและเปรียบเทียบจากองค์ประกอบต่าง ๆ ในภาวะสมดุลย์ให้การวินิจฉัยปัญหาอันเนื่องจากความไม่สมดุลย์ของร่างกาย (Nursing diagnosis) ให้การพยาบาลเพื่อรักษาดุลยภาพของระบบ (Intervention) โดยกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์และวิธีการพยาบาลที่บรรลุเป้าหมาย (Planning) รวมทั้งการนำแผนการพยาบาลไปปฏิบัติ (Implementation) และประเมินผลการพยาบาลเพื่อค้นหาความสำเร็จของการพยาบาลตามเป้าหมายและปรับปรุงให้ดีขึ้น (Evaluation) ในแผนการดำเนินการปฏิบัติการพยาบาลมีจุดประสงค์เพื่อลดการให้ออกซิเจนของกล้ามเนื้อหัวใจในขณะเดียวกันก็เพิ่มความเข้มข้นของออกซิเจนในอากาศที่หายใจเข้าจำกัดบริเวณกล้ามเนื้อหัวใจไม่ให้ถูกทำลายมากขึ้น ป้องกันภาวะแทรกซ้อนของหัวใจเช่น ภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะ ภาวะหัวใจวายและภาวะช็อคเนื่องจากหัวใจ บรรเทาอาการต่าง ๆ ที่ทำให้ไม่สุขสบาย และลดความวิตกกังวลต่าง ๆ โดยที่ไม่มีทฤษฎีการพยาบาลเป็นแกนนำในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อจัดและจำแนก

สิ่งต่าง ๆ ในตัวของผู้ป่วย อธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วทำความเข้าใจกับเหตุและผลในปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือทำนายและควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ในการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและรูปร่างแห่งตนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพลังงานภายในร่างกายหรือเมื่ออยู่ในภาวะเจ็บป่วย จะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างโครงสร้างร่างกายทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านหน้าที่การทำงานของอวัยวะต่าง ๆ เกิดพยาธิสรีรภาพขึ้น การทำให้รูปร่างโครงสร้างของร่างกายกลับคืนสู่สภาพเดิมนั้นจำเป็นต้องใช้เวลานานหลายวันเช่นกัน

ส่วนภาวะสุขภาพภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งตนในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 2 และวันที่ 1 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าผลจากการที่พยาบาลวิชาชีพ เข้าไปมีปฏิกิริยาสัมพันธ์กับผู้ป่วยตั้งแต่วันแรกที่พบกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางวิชาชีพแต่ภาวะสุขภาพเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะทางสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งนี้เพราะสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยขาดการได้รับรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับภาวะสุขภาพของผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง ทำให้ขาดความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของภาวะสุขภาพของผู้ป่วยนั่นเอง

6. จากผลการวิจัยพบว่า

ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลโดยส่วนรวม และเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะ แห่งตนของกลุ่มทดลองปรากฏว่าภาวะสุขภาพภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 2 และวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภาวะสุขภาพเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะทางสังคม การเปรียบเทียบพบว่าภาวะสุขภาพในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลโดยส่วนรวมของกลุ่มควบคุมปรากฏว่าภาวะสุขภาพภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภาวะสุขภาพเพื่อการอนุรักษ์ลักษณะแห่งตนการเปรียบเทียบพบว่า ภาวะ

สุขภาพในวันที่ 3 ดีกว่าวันที่ 2 และวันที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยว่าภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายภายหลังได้รับการปฏิบัติการพยาบาลของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งนี้เพราะในการปฏิบัติการพยาบาลได้ใช้ทฤษฎีการพยาบาลของ เลวีนเป็นหลักนำความรู้เชิงทฤษฎี ครอบคลุมมโนมติทางการพยาบาลทั้ง 4 ได้แก่ คน สิ่งแวดล้อม ภาวะสุขภาพและการพยาบาล นำมาประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบในการปฏิบัติการพยาบาลครอบคลุมด้านร่างกาย จิตใจและสังคม เพื่อคงไว้ซึ่งการอนุรักษ์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การอนุรักษ์พลังงาน การอนุรักษ์รูปร่างแห่งตน การอนุรักษ์ลักษณะแห่งตน และการอนุรักษ์ลักษณะทางสังคม ทั้งนี้เพราะทฤษฎีการพยาบาลสามารถอธิบายคาดคะเนและควบคุมผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้สามารถบอกขอบเขตวิชาชีพการพยาบาลและการปฏิบัติการพยาบาลได้เด่นชัด โดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็นเครื่องมือชี้นำในการแก้ปัญหาของผู้ป่วยได้ สำหรับการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ในกลุ่มควบคุมแม้ว่าจะมีพยาบาลวิชาชีพใกล้ชิดกับผู้ป่วย โดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็นเครื่องมือชี้นำในการแก้ปัญหาของผู้ป่วยก็ตามจะเห็นได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาอย่างเดียว แม้ว่าจะช่วยให้ภาวะสุขภาพดีขึ้นกว่าเดิมก็ตามแต่อัตราของการแปลี่ยนแปลงของภาวะสุขภาพยังไม่รวดเร็วเท่าการปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้ทฤษฎีการพยาบาลของ เลวีนในกลุ่มทดลองซึ่งภาวะสุขภาพดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทุกวันนอกจากนั้น เมื่อพิจารณาในรายละเอียดคือภาวะสุขภาพเป็นรายด้าน การประยุกต์ทฤษฎีพยาบาลของ เลวีนให้ผลดีกว่าการแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ทางพยาธิสรีรภาพและการพยาบาลโดยทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับฝ่ายบริหารการพยาบาล ผู้บริหารการพยาบาลควรหาทางสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการพยาบาลของ เลวีน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติการพยาบาลที่ครอบคลุมด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

2. สำหรับฝ่ายการศึกษาพยาบาล การจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาล ควรเน้นให้มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการพยาบาลร่วมกับกระบวนการพยาบาลเป็นหลักในการให้นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้และมีแก่นของความรู้ในเชิงทฤษฎีเพื่อการปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยผลของการปฏิบัติการพยาบาลตามทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนที่มีต่อภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่อยู่ในหน่วยผู้ป่วยหนัก แผนกอายุรกรรม โดยให้มีระยะเวลาการทดลองนานขึ้น

3.2 ควรมีการวิจัยผลของการปฏิบัติการพยาบาลตามทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนที่มีต่อภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย ที่อยู่ในหน่วยสามัญทั่วไปหรือในผู้ป่วยกลุ่มอื่น

3.3 ควรมีการวิจัยผลของการปฏิบัติการพยาบาลตามทฤษฎีการพยาบาลของเลวีนที่มีต่อภาวะสุขภาพของผู้ป่วยในระยะวิกฤตแบบอื่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย